

prof. dr Fuad Ćatović, profesor emeritus
Univerzitet "Džemal Bijedić" u Mostaru, Mostar, Bosna i Hercegovina

prof. dr Darko Lukić,
Akademija dramskih umjetnosti u Zagrebu, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Republika Hrvatska

Prof. Dr. Marijana Merkač-Skok,
Fakultet za komercijalne i poslovne nauke u Celju, Celje, Republika Slovenija

Catherine Owen, profesor
Durham University, Škotska

Mubera Kurpejović,
Ministarstvo prosvjete, Crna Gora

VLADA CRNE GORE
SAVJET ZA VISOKO OBRAZOVANJE
PODGORICA, CRNA GORA

PREDMET: Izvještaj Komisije za spoljašnju evaluaciju u postupku reakreditacije Univerziteta Mediteran, osnovnih i postdiplomskih akademskih studijskih programa Univerziteta Mediteran u Podgorici

Podgorica, maj 2013

SADRŽAJ Izvještaja:

Sadržaj Izvještaja je sistematizovan u III dijela:

I dio Izvještaja sadrži pregled aktivnosti i rada Komisije prije, za vrijeme posjete ustanovama Univerziteta Mediteran čiji su osnovni i postdiplomski akademski studijski programi u postupku akreditacije, kao i aktivnosti nakon posjete.

II dio Izvještaja o rekreditaciji Univerziteta Mediteran obuhvata analizu i preporuke za svaki od 16 aspekata evaluacije prema redoslijedu, koji je naveden u dokumentu Standardi i forme Izvještaja o samovrednovanju, urađen za svaki od studijskih programa Univerziteta i sadrži:

- Analize i preporuke za Fakultet za turizam Bar - „MTS“ - Montenegro Tourism School
- Analize i preporuke za Fakultet za poslovne studije „Montenegro Business School“:
- Analize i preporuke za Fakultet za informacione tehnologije
- Analize i preporuke za Fakultet vizuelnih umjetnosti
- Analiza i preporuke za Fakultet za strane jezike
- Analize i preporuke za Pravni fakultet

III dio Izvještaja odnosi se na SWOT analizu Univerziteta Mediteran u kojoj je sadržana i analiza pojedinih fakulteta

IV dio Izvještaja odnosi se na Akreditacioni stav Komisije - mišljenje i preporuke

ZAHVALNICA

Komisija za reakreditaciju, koristi priliku da se zahvali svim kolegama sa Univerziteta Mediteran u Podgorici, studentima, akademskom i neakademskom osoblju na kvalitetnoj i posvećenoj saradnji koju smo ostvarili tokom posjete i otvorenih razgovara.

Tokom posjete Univerzitetu, kao i tokom elektronske komunikacije koja je prethodila posjeti, ali bila i realizovana i nakon posjete, članovi kolektiva su nam obezbijedili veoma korisne informacije, odgovore, objašnjenja i dokumentaciju na veoma profesionalan i posvećen način.

Posebno zahvaljujemo domaćinima, predstavnicima Savjeta za visoko obrazovanje Crne Gore za gostoprimstvo i izvrsnu organizaciju naših posjeta, tako da su nam omogućili da uradimo ovaj posao u najboljim mogućim uslovima.

Komisija je bila prijatno iznenađena razvojem Univerziteta Mediteran, koji je jasno predstavljen i evidentiran. Svjesni smo da rukovodstvo Univerziteta gradi i konstantno unapređuje jednu savremenu i uspješnu visoko obrazovnu Ustanovu sa jasnom misijom i vizijom razvoja.

Nadamo se da će naš Izvještaj koristiti i doprinijeti uspješnom razvoju Univerziteta Mediteran u Podgorici i cjelokupnog visokoobrazovnog sistema Crne Gore.

I DIO IZVJEŠTAJA

Na osnovu člana 196 stava 1 Zakona o opštem upravnom postupku ("Službeni list RCG", broj 60/03 i broj 32/11), člana 17 Poslovnika o radu Savjeta za visoko obrazovanje, člana 6 Pravilnika o reakreditaciji ustanova visokog obrazovanja i studijskih programa, Rješenjem Savjeta za visoko obrazovanje broj: 05-1/5-15 od 27. februara 2013. godine imenovana je Komisija za spoljašnju evaluaciju u postupku reakreditacije Univerziteta Mediteran u Podgorici, odnosno osnovnih i postdiplomskih akademskih studijskih programa Univerziteta Mediteran, u sastavu:

prof. dr Fuad Ćatović, profesor emeritus, predsjednik Komisije
Univerzitet "Džemal Bijedić" u Mostaru, Mostar, Bosna i Hercegovina

prof. dr Darko Lukić, član Komisije
Akademija dramskih umjetnosti u Zagrebu, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Republika Hrvatska

Prof. Dr. Marijana Merkač-Skok, članica Komisije
Fakultet za komercijalne i poslovne nauke u Celju, Celje, Republika Slovenija

Catherine Owen, profesor, članica Komisije
Durham University, Škotska

Mubera Kurpejović, članica Komisije
Ministarstvo prosvjete

Zadatak Komisije je razmatranje samoevalucionih izvještaja koji su dostavljeni za osnovne i postdiplomske akademske studijske programe za šest fakulteta u okviru Univerziteta Mediteran, kao i ostale relevantne dokumentacije, te da na osnovu neposredne provjere činjeničnog stanja u radu ove ustanove, odn. pojedinih fakulteta, dostavi Savjetu izvještaj o eksternom vrednovanju o podobnosti njihovih reakreditacija

Komisija se, uz koordinaciju predsjednika Komisije Prof.dr Fuada Ćatovića, prije posjete upoznala sa aktima vezanim za reakreditaciju: (1) *Pravilnikom o reakreditaciji ustanova visokog obrazovanja i studijskih programa (sa obrazloženjem)*, (2) *Obrascima zahtjeva za reakreditaciju univerziteta, odnosno ustanova i studijskih programa*, (3) *Smjernicama za unutrašnju i spoljašnju provjeru kvaliteta u visokom obrazovanju u Crnoj Gori* i (4) *Standardima i formom izvještaja o samovrednovanju*.

Komisija je analizirala i sadržaje podnijetih elaborata pojedinih fakulteta, koji su uključivali: (1) *Zahtjev za reakreditaciju*, (2) *Izvještaj o samovrednovanju* i (3) *Obimnu/sadržajnu priloženu dokumentaciju (odluke, pravilnici, programi i planovi i dr.)*,

U pripremi izvještaja za reakreditaciju studijskih programa korišćeni su svi relevantni pravni akti kojima je tretirana oblast visokog obrazovanja i posebno uslovi reakreditacije visokoobrazovnih ustanova u Crnoj Gori: *Zakon o visokom obrazovanju u CG*, *Pravilnik o reakreditaciji ustanova visokog obrazovanja i studijskih programa u CG*, *ostala dokumenta Savjeta za visoko obrazovanje*, *Bolonjska deklaracija*, kao i interna dokumenta same ustanove.

Komisija je konstatovala da je podnešena dokumentacija za reakreditaciju svakog od studijskih programa na fakultetima Univerziteta Mediteran urađena na kvalitetan način i shodno zahtijevanim pravilima i formama..

Komisija se neposredno uvjerila u činjenično stanje Fakulteta 10, 11. i 12. Aprila 2013. godine i obavila razgovore sa

- rukodstvom UM-a: Rektorom UM-a prof. dr Slobodanom Backovićem, prorektorom za nastavu i međunarodnu saradnju prof. dr. Jankom Radulovićem, generalnim sekretarom, mr. Dragicom Anđelić, te članovima tima koji je kreirao Izvještaj o samovrednovanju Univerziteta Mediteran,
- dekanim i poslovodstvima fakulteta koji se reakredituju, kao i rukovodiocima studijskih programa podvrgnutih reakreditaciji,
- obavljani su vrlo sadržajni razgovori sa predstavnicima studenata sa svakog od fakulteta, kao i sa predstavnicima alumni studenata,
- sa predstavnicima Savjeta za visoko obrazovanje, koji su ukazali na aspekte koji zavređuju posebnu pažnju pri reakreditaciji.

Prilikom posjeta fakultetima u sastavu UM-a, a radi uštede vremena Komisija se podijelila u dvije grupe i na taj način je bila u mogućnosti posjetiti dva fakulteta u isto vrijeme. Posjeta po jedinicama UM je organizovana tako da se od ukupno raspoloživog vremena od jednog sata i 30 minuta polovina vremena posvetila razgovoru sa akademskim osobljem, a polovina vremena razgovoru sa studentima.

Srijeda, 10. april 2013. godine:

- 09.30 -11.00 časova: Rektorat UM, razgovor sa rukovodstvom UM
- 11.30-13.00 časova: posjeta Fakultetu za poslovne studije, Montenegro Business School (Fuad Ćatović, Marjana Merkač-Skok)
- 13.30-15.00 časova: posjeta Fakultetu vizuelnih umjetnosti (Catherine Owen, Darko Lukić, Mubera Kurpejović)
- 17.00-18.30 časova: posjeta Pravnom fakultetu (Fuad Ćatović, Marjana Merkač-Skok, Catherine Owen, Darko Lukić, Mubera Kurpejović)

Četvrtak, 11. april 2013. godine:

Odlazak za Bar u 9.00 časova.

- 10.00 časova: posjeta Fakultetu za turizam-MTS, Montenegro Tourism School, Bar (Fuad Ćatović, Marjana Merkač-Skok, Catherine Owen, Darko Lukić, Mubera Kurpejović)

Petak, 12. april 2013. godine:

- 9.00-10.30 časova: posjeta Fakultetu za strane jezike (Catherine Owen, Mubera Kurpejović, Darko Lukić)
- 11.00-12.30 časova: posjeta Fakultetu za informacione tehnologije (Fuad Ćatović, Marjana Merkač-Skok)

Nakon posjete, tokom sljedećih sedmica, u koordinaciji sa predsjednikom Komisije za reakreditaciju, svaki od članova Komisije je dostavio u pisanoj formi svoje ocjene za fakultete koje su posjetili, a po osnovu propisanih standarda, uz obavezne sugestije, tj. preporuke. Finalni Izvještaj upravo obuhvata sve ocjene i preporuke date od svih članova Komisije. Poslije višenedjeljnog intenzivnog rada, podnošenja dodatnih informacija koje je dostavio UM na zahtjev Komisije, sačinjen je finalni Izvještaj, koji upravo obuhvata sve ocjene i preporuke date od svih članova Komisije.

Saglasno Pravilniku o reakreditaciji ustanova i studijskih programa Univerzitet Mediteran je aktom br. R-1289-12, od 26.09.2012. godine, obavijestio Savjet za visoko obrazovanje o pokretanju postupka interne evaluacije, radi reakreditacije.

Upravni odbor Univerziteta, na sjednici održanoj 13.02.2013. godine, na vrijeme, odlučio je da podnese Zahtjev za reakreditaciju Univerziteta, pri čemu je uz Zahtjev je dostavljen Izvještaj o samovrednovanju sa odgovarajućim dokumentima.

Spisak dokumenata koja je Komisija koristila u svom radu:

Zakoni

- Zakon o visokom obrazovanju Crne Gore („Sl. list CCG“, br. 60/2003 i „Sl. list CG“br.45/2010 i 47/2011)
- Zakon o naučnoistraživačkoj djelatnosti („Sl. list CG“, br.80/2010)
- Zakon o nacionalnom okviru kvalifikacija („Sl. list CG“, br. 80/2010)
- Zakon o priznavanju inostranih obrazovnih isprava i izjednačavanju kvalifikacija („Sl.list CG“, br.57/2011)

Dokumenta Ministarstva prosvjete i sporta Crne Gore

- Pravilnik o postupku i normativama za licenciranje studijskih programa na ustanovama visokog obrazovanja u Republici Crnoj Gori (od 2004. god.)
- Pravilnik o sadržaju i obliku diplome i dopune diplome (supplement), vođenju matične knige studenata, evidenciji i sadržaju javnih isprava koje izdaje univerzitet i ustanove visokog obrazovanja („Sl. List RCG“, br. 9/2007)
- Pravilnik o opisu nivoa i podnivoa kvalifikacija („Sl. List CG“ 51/2011.godine)
- Pravilnik o procedurama razvijanja kvalifikacija od VI do VIII nivoa kvalifikacija („Sl. list CG“, br. 52/12)
- Strategija razvoja i finansiranja visokog obrazovanja u Crnoj Gori (2011- 2020)

Dokumenta Savjeta za visoko obrazovanje

- Kriterijumi i standardi za početnu akreditaciju studijskih programa na ustanovama visokog obrazovanja u Crnoj Gori
- Zahtjev za početnu akreditaciju studijskih programa
- Pravilnik o početnoj akreditaciji na ustanovama visokog obrazovanja u Crnoj Gori
- Pravilnik o standardima i normativima za akreditovanje studijskih programa magistarskih studija
- Zahtjev za početnu akreditaciju magistarskih studija
- Pravilnik o standardima i normativima za akreditovanje studijskih programa doktorskih studija
- Zahtjev za početnu akreditaciju doktorskih studija
- Pravilnik o reakreditaciji ustanova visokog obrazovanja i studijskih programa;
- Smjernice za spoljašnju provjeru kvaliteta u visokom obrazovanju Republike Crne Gore;
- Smjernice za unutrašnju provjeru kvaliteta u visokom obrazovanju Republike Crne Gore

Dokumenta ustanove

- Statut
- Pravila studiranja na osnovnim studijama
- Pravila studiranja na postdiplomskim studijama
- Pravila doktorskih studija
- Pravila o mobilnosti studenata
- Pravilnik o uslovima, kriterijumima i postupku upisa u prvu godinu studija
- Mjerila za izbor u akademska zvanja
- Uputstvo za pripremu pristupnog predavanja
- Uputstvo za pripremu inaguaracionog predavanja
- Pravilnik o postupku i načinu ispitivanja i ocjenjivanja
- Smjernice za razvoj Univerziteta
- Strategija obezbjeđenja i unapređenja kvaliteta i dr. akta

Dokumenta međunarodnih organizacija i tijela

- Framework for Programme Accreditation, Council on Higher Education;
- ENQA Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area – Conference of European Ministres responsible for Higher Education, Bergen, 19- 20 May 2005;
- A Good Practice Guide for Quality Management of Research for Higher Education Institution, Council on Higher Education;
- Bolonjska deklaracija (19. June 1997.)
- The European Higher Education Area –Achieving the Goals, Communique of European Ministers Responsible for Higher Education, Bergen, 2005.
- Lisabonska konvencija o priznavanju kvalifikacija / diploma u visokom obrazovanju (11. aprila 1997. godine)

Uporedni pregledi

- Izvještaj o reakreditaciji Univerziteta Crne Gore
- Izvještaj o reakreditaciji Univerziteta Donja Gorica
- Izvještaj o reakreditaciji UM

Skraćenice

- UM – Univerzitet Mediteran
- MTS - Montenegro Tourism School - Fakultet za turizam Bar
- MBS - Fakultet za poslovne studije - Montenegro Business School
- FIT - Fakultet za informacione tehnologije
- FVU - Fakultet vizuelnih umjetnosti
- FSJ - Fakultet za strane jezike
- PF Pravni fakultet
- ECTS - kreditni sistem (European Credit and Transfer System)
- EU - European Union
- SWOT - Strengths, Weakness, Opportunities, Threats

Univerzitet Mediteran

Univerzitet "Mediteran" osnovan je 30. maja 2006. godine u Podgorici, kao privatna ustanova visokog obrazovanja koja svoju naučno - nastavnu djelatnost ostvaruje preko šest fakulteta u okviru kojih se realizuje devet studijskih programa na osnovnim studijama, deset studijskih programa na specijalističkim, jedanaest na magistarskim i jedan studijski program na doktorskim studijama. Svi studijski programi akreditovani su i licencirani u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju.

Univerzitet je dobio licencu za rad 31. avgusta 2006. godine.

Savjet za visoko obrazovanje Odlukom br. 05-1/5-631, od 04. 07. 2008. godine reakreditovao je sve studijske programe Univerziteta „Mediteran“, na period od pet godina, do 01. 09. 2013. godine, izuzimajući studijske programe Fakulteta za strane jezike, koji su reakreditovani godinu dana kasnije, Odlukom br. 05-1/5-914, od 10. 07. 2009. godine.

Univerzitet "Mediteran" Podgorica je prvi privatni univerzitet u Crnoj Gori, koji kao akreditovana i licencirana ustanova visokog obrazovanja omogućava sticanje diploma akademskih studija iz oblasti turizma i hotelijerstva, informacionih tehnologija, marketinga, finansijskog menadzmenta, dizajna vizuelnih komunikacija, audiovizuelne produkcije, prava i stranih jezika, kao i diplome primijenjenih studija iz oblasti hotelijerstva i poslovne administracije u menadzmentu, finansijama i agrobiznisu.

Univerzitet čini šest fakulteta: Fakultet za turizam Bar - „MTS“ - Montenegro Tourism School“, Fakultet za poslovne studije "Montenegro Business School" - Podgorica, Fakultet za informacione tehnologije – Podgorica, Fakultet vizuelnih umjetnosti – Podgorica, Fakultet za strane jezike – Podgorica i Pravni fakultet – Podgorica.

Univerzitet Mediteran raspolaže slijedećim kapacitetima:

Prostorni kapaciteti Univerziteta „Mediteran“ locirani su u Podgorici i Baru. Fakultet za turizam Bar – MTS – „Montenegro Tourism School“, smješten je u ulici Maršala Tita bb u Baru, u zgradi koja je vlasništvo Univerziteta, ukupne površine 2050 m².

Pravni fakultet i Fakultet za poslovne studije „Montenegro Business School“ smješteni su u Poslovnom centru „Palada“, u ulici Serdara Jola Piletića bb; ukupne površine 1216 m².

Fakultet za informacione tehnologije, Fakultet vizuelnih umjetnosti, Fakultet za strane jezike i Rektorat smješteni su na sjevernoj strani Gradskog stadiona, ulica Vaka Đurovića bb, ukupne površine 1083 m².

U prostorijama Poslovnog centra Palada nalazi se i kancelarija Studentskog parlamenta, ukupne površine 64 m².

Fakultet vizuelnih umjetnosti edukaciju svojih kadrova – praktični dio, obavlja u prostorijama Atlas televizije.

Prostorije u kojima se izvodi nastava obuhvata najsavremenije i informatički najsavremenije opremljene prostorije.

Sve učionice i amfiteatri su pokriveni multimedijalnom opremom, video projektori, LCD ekrani, CD/DVD;

Sve učionice su pokrivenne brzim internetom (wireless);

Savremeni integrirani informacijski sistem koji pokriva sve procese na Univerzitetu. Univerzitet je usavršio informacijski sistem u primjeni DLS-a, radu studentske službe i drugih administrativno-tehničkih servisa;

U određenim učionicama mjesta su umrežena, sa utičnicama i USB ulazima što stvara uslove za efikasno multimedijalno učenje;

Adekvatne kancelarije za nastavni kadar, kao i sale za sastanke;

Sanitarne prostorije (odvojene po polu) sa posebnim prostorijama namijenjenim osobama sa posebnim potrebama.

Razvijeni su svi nivoi studija od osnovnih do doktorskih na kojima se stiču kvalifikacije nivoa obrazovanja koje u većini čine novu obrazovnu ponudu u crnogorskom visokom obrazovanju, a intenzivno se širi i broj stručnih kvalifikacija koje nedostaju tržištu rada kroz organizaciju raznih vidova obuke i kurseva.

Univerzitet ima viziju da dostigne standarde elitnog univerziteta sa nevelikim brojem studenata i većom posvećenošću naučno-istraživačkom radu.

Naziv, adresa, sjedište, kontakti i izmjene
UNIVERZITET „MEDITERAN“ PODGORICA

Vaka Đurovića bb, 81 000 Podgorica

Telefon: 081 409 200

Fax: 081 409 232

URL: www.unimediteran.net

Broj i datum usvajanja akta o osnivanju: R - 01 - 06 od 30. 05. 2006. godine

Datum upisa u registar: 05. 06. 2006. godine

Izmjena u vremenu važeće reakreditacije: Promjena sjedišta Fakulteta za poslovne studije „Montenegro Business School“, Fakulteta za strane jezike i Pravnog, Odluka o promjeni sjedišta (adrese) Fakulteta R-870-11 od 22. 08. 2011. godine.

Jedinice Univerziteta i studijski programi za koje je Univerzitet dostavio Zahtjeve za reakreditaciju, odn. predmeti reakreditacije

Organizacione jedinice preko kojih Univerzitet „Mediteran“ ostvaruje svoju djelatnost – predmet reakreditacije

Naziv organizacione jedinice univerziteta i podaci o zahtjevu jedinice za reakreditaciju	Broj studijskih programa koje realizuje			
	Osnovne studije	Postdiplomske studije		Doktorske studije
		Specijalističke	Magistarske	
Fakultet za turizam Bar MTS – „Montenegro Tourism School“ Broj zahtjeva Datum Mjesto	1	2	2	1
Bar				
Fakultet za poslovne studije „Montenegro Business School“ Broj zahtjeva Datum Mjesto	2	2	2	
Podgorica				
Fakultet za informacione tehnologije Broj zahtjeva Datum Mjesto	1	1	2	
Podgorica				
Fakultet vizuelnih umjetnosti Broj zahtjeva Datum Mjesto	2	2	2	
Podgorica				
Pravni fakultet Broj zahtjeva Datum Mjesto	2	2	3	
Podgorica				

Fakultet za strane jezike			1	3		
		Podgorica				
Broj zahtjeva	Datum	Mjesto				

Studijski programi koje Univerzitet „Mediterran“ Podgorica realizuje neposredno

OSNOVNE STUDIJE						
Naziv i pripadnost studijskog programa i podaci o zahtjevu za reakreditaciju programa						
Fakultet za turizam Bar		A	Bar			
-MTS - „Montenegro Tourism School“						
Turistički i hotelijerski menadžment						
(Naziv i pripadnost studija: A-akademske, P-primijenjene) (Mjesto organizacije nastave) (Broj zahtjeva) (Datum)						
Fakultet za poslovne studije „Montenegro Business School“		A	Podgorica			
Finansijski menadžment						
(Naziv i pripadnost studija: A-akademske, P-primijenjene) (Mjesto organizacije nastave) (Broj zahtjeva) (Datum)						
Fakultet za poslovne studije „Montenegro Business School“		A	Podgorica			
Marketing						
(Naziv i pripadnost studija: A-akademske, P-primijenjene) (Mjesto organizacije nastave) (Broj zahtjeva) (Datum)						
Fakultet za informacione tehnologije		A	Podgorica			
Informacione tehnologije						
(Naziv i pripadnost studija: A-akademske, P-primijenjene) (Mjesto organizacije nastave) (Broj zahtjeva) (Datum)						

(Naziv i pripadnost studija: A-akademske, P-primijenjene)	(Mjesto organizacije nastave)	(Broj zahtjeva)	(Datum)
Fakultet vizuelnih umjetnosti	A	Podgorica	
Dizajn vizuelnih komunikacija			
(Naziv i pripadnost studija: A-akademske, P-primijenjene)	(Mjesto organizacije nastave)	(Broj zahtjeva)	(Datum)
Fakultet vizuelnih umjetnosti	A	Podgorica	
Audiovizuelna produkcija			
(Naziv i pripadnost studija: A-akademske, P-primijenjene)	(Mjesto organizacije nastave)	(Broj zahtjeva)	(Datum)
Pravni fakultet	A	Podgorica	
Privrednopravni			
(Naziv i pripadnost studija: A-akademske, P-primijenjene)	(Mjesto organizacije nastave)	(Broj zahtjeva)	(Datum)
Pravni fakultet	A	Podgorica	
Pravosudni			
(Naziv i pripadnost studija: A-akademske, P-primijenjene)	(Mjesto organizacije nastave)	(Broj zahtjeva)	(Datum)
Fakultet za strane jezike	A	Podgorica	
Poslovni engleski jezik			
(Naziv i pripadnost studija: A-akademske, P-primijenjene)	(Mjesto organizacije nastave)	(Broj zahtjeva)	(Datum)

POSTDIPLOMSKE SPECIJALISTIČKE STUDIJE

Naziv i pripadnost studijskog programa i podaci o zahtjevu za reakreditaciju programa

Fakultet za turizam Bar	A	Bar		
-MTS - „Montenegro Tourism School“				
Menadžment u turizmu				
(Naziv i pripadnost studija: A-akademske, P-primijenjene) (Mjesto organizacije nastave) (Broj zahtjeva) (Datum)				
Fakultet za turizam Bar	A	Bar		
-MTS - „Montenegro Tourism School“				
Menadžment u hotelijerstvu				
(Naziv i pripadnost studija: A-akademske, P-primijenjene) (Mjesto organizacije nastave) (Broj zahtjeva) (Datum)				
Fakultet za poslovne studije	A	Podgorica		
„Montenegro Business School“				
Finansijski menadžment				
(Naziv i pripadnost studija: A-akademske, P-primijenjene) (Mjesto organizacije nastave) (Broj zahtjeva) (Datum)				
Fakultet za poslovne studije „Montenegro Business School“	A	Podgorica		
Marketing menadžment				
(Naziv i pripadnost studija: A-akademske, P-primijenjene) (Mjesto organizacije nastave) (Broj zahtjeva) (Datum)				
Fakultet za informacione tehnologije	A	Podgorica		
Informacione tehnologije				
(Naziv i pripadnost studija: A-akademske, P-primijenjene) (Mjesto organizacije nastave) (Broj zahtjeva) (Datum)				

Fakultet vizuelnih umjetnosti	A	Podgorica		
Dizajn vizuelnih komunikacija				
(Naziv i pripadnost studija: A-akademske, P-primijenjene)	(Mjesto organizacije nastave)	(Broj zahtjeva)	(Datum)	
Fakultet vizuelnih umjetnosti	A	Podgorica		
Audiovizuelna produkcija				
(Naziv i pripadnost studija: A-akademske, P-primijenjene)	(Mjesto organizacije nastave)	(Broj zahtjeva)	(Datum)	
Pravni fakultet	A			
Privrednopravni				
(Naziv i pripadnost studija: A-akademske, P-primijenjene)	(Mjesto organizacije nastave)	(Broj zahtjeva)	(Datum)	
Pravni fakultet	A	Podgorica		
Pravosudni - krivičnopravni				
(Naziv i pripadnost studija: A-akademske, P-primijenjene)	(Mjesto organizacije nastave)	(Broj zahtjeva)	(Datum)	
Fakultet za strane jezike	A	Podgorica		
Poslovni engleski jezik				
(Naziv i pripadnost studija: A-akademske, P-primijenjene)	(Mjesto organizacije nastave)	(Broj zahtjeva)	(Datum)	
Fakultet za strane jezike	A	Podgorica		
Poslovni italijanski jezik				
(Naziv i pripadnost studija: A-akademske, P-primijenjene)	(Mjesto organizacije nastave)	(Broj zahtjeva)	(Datum)	
Fakultet za strane jezike	A	Podgorica		
Engleski jezik i književnost nastavničkog				

smjera			
(Naziv i pripadnost studija: A-akademske, P-primijenjene)	(Mjesto organizacije nastave)	(Broj zahtjeva)	(Datum)

POSTDIPLOMSKE MAGISTARSKE STUDIJE			
Naziv i pripadnost studijskog programa i podaci o zahtjevu za reakreditaciju programa			
Fakultet za turizam Bar -MTS – „Montenegro Tourism School“	A	Bar	
Menadžment u turizmu			
(Naziv i pripadnost studija: A-akademske, P-primijenjene)	(Mjesto organizacije nastave)	(Broj zahtjeva)	(Datum)
Fakultet za turizam Bar MTS – „Montenegro Tourism School“	A	Bar	
Menadžment u hotelijerstvu			
(Naziv i pripadnost studija: A-akademske, P-primijenjene)	(Mjesto organizacije nastave)	(Broj zahtjeva)	(Datum)

Fakultet za poslovne studije „Montenegro Business School“	A	Podgorica	
Finansijski menadžment			
(Naziv i pripadnost studija: A-akademske, P-primijenjene)	(Mjesto organizacije nastave)	(Broj zahtjeva)	(Datum)
Fakultet za poslovne studije „Montenegro Business School“	A	Podgorica	
Marketing menadžment			

(Naziv i pripadnost studija; A-akademske, P-primijenjene)	(Mjesto organizacije nastave)	(Broj zahtjeva)	(Datum)
Fakultet za informacione tehnologije			
Informacione tehnologije (1. godina)	A	Podgorica	
(Naziv i pripadnost studija; A-akademske, P-primijenjene)	(Mjesto organizacije nastave)	(Broj zahtjeva)	(Datum)
Fakultet za informacione tehnologije			
Informacione tehnologije (2. godine)	A	Podgorica	
(Naziv i pripadnost studija; A-akademske, P-primijenjene)	(Mjesto organizacije nastave)	(Broj zahtjeva)	(Datum)
Fakultet vizuelnih umjetnosti			
Dizajn vizuelnih komunikacija	A	Podgorica	
(Naziv i pripadnost studija; A-akademske, P-primijenjene)	(Mjesto organizacije nastave)	(Broj zahtjeva)	(Datum)
Fakultet vizuelnih umjetnosti			
Audiovizuelna produkcija	A	Podgorica	
(Naziv i pripadnost studija; A-akademske, P-primijenjene)	(Mjesto organizacije nastave)	(Broj zahtjeva)	(Datum)
Pravni fakultet			
Privrednopravni	A	Podgorica	
(Naziv i pripadnost studija; A-akademske, P-primijenjene)	(Mjesto organizacije nastave)	(Broj zahtjeva)	(Datum)
Pravni fakultet			
Pravosudni –krivično pravni	A	Podgorica	

(Naziv i pripadnost studija; A-akademske, P-primijenjene)	(Mjesto organizacije nastave)	(Broj zahtjeva)	(Datum)
Pravni fakultet	A	Podgorica	
Pravnopolitički			
(Naziv i pripadnost studija; A-akademske, P-primijenjene)	(Mjesto organizacije nastave)	(Broj zahtjeva)	(Datum)

DOKTORSKE STUDIJE			
Naziv studijskog programa i podaci o zahtjevu za reakreditaciju programa			
Fakultet za turizam Bar	Bar		
MTS – „Montenegro Tourism School“			
Menadžment u turizmu			

II DIO IZVJEŠTAJA O SPOLJAŠNOJ EVALUACIJI U POSTUPKU REAKREDITACIJE UNIVERZITETA MEDITERAN U PODGORICI

Struktura izvještaja o rekreditaciji Univerziteta Mediteran obuhvata analizu i preporuke za određene aspekte evaluacije za koje Komisija smatra da treba posebno potencirati i naglasiti za svaki fakultet, u skladu sa dokumentom Standardi i forme Izvještaja o samovrednovanju:

Prilozi:

- Analize i preporuke za Fakultet za turizam Bar - „MTS“ - Montenegro Tourism School
- Analize i preporuke za Fakultet za poslovne studije „Montenegro Business School“;
- Analize i preporuke za Fakultet za informacione tehnologije
- Analize i preporuke za Fakultet vizuelnih umjetnosti
- Analiza i preporuke za Fakultet za strane jezike
- Analize i preporuke za Pravni fakultet

III DIO IZVJEŠTAJA O SPOLJAŠNOJ EVALUACIJI U POSTUPKU REAKREDITACIJE UNIVERZITETA MEDITERAN U PODGORICI

SWOT analiza

Prednosti

1. Politika i procedure osiguranja kvaliteta

Politike i procedure za obezbjeđenje kvaliteta bliske su svim zaposlenima na Univerzitetu Mediteran, i prepoznaje se da imaju izgrađenu svijest o potrebi njegovanja kulture kvaliteta.

Obezbjeđenje kvaliteta odvija se kontinuirano i samovrednovanje se sprovodi kako za potrebe reakreditacije tako i za interne potrebe, što je evidentno iz niza postupaka samoevaluacije koji su realizovani u periodu važeće reakreditacije.

Za određene standarde, nastava, kontrola i evaluacija nastave i ispita, uspjeh studenata, naučno-istraživački rad, postupak samoevaluacije sprovodi se svake godine i sačinjava se izvještaj o samovrednovanju koji razmatraju i usvajaju određena tijela/stručni organi za kontrolu kvaliteta radi sačinjavanja akcionih planova za unapređivanje naznačenih standarda.

2. Djelatnost i prioriteti razvoja ustanove

Djelatnost i prioriteti razvoja su usklađeni sa infrastrukturom i kadrovski potencijalom.

Kontinuirano praćenje savremenih trendova obrazovanja i naučno-istraživačkog rada i u tom smislu opredjeljenje prioriteta razvoja (osavremenjivanje studijskih programa, unapređenje poslovnog ambijenta za istraživače „HRS4R“; unapređivanje uslova za studiranje lica sa posebnim potrebama, odnosno vođenje politike društveno odgovornog poslovanja u svim segmentima).

Prepoznatljiva obrazovna misija koju karakteriše mogućnost učenja na konkretnim primjerima, uz timski rad, iskustvo u privredi (putem prakse, saradnje i dr.) i fokusiranje na razvoj generičkih atributa - za rad spremnih diplomaca sa tematskim vještinama i znanjima

3. Organizacija i upravljanje

Precizno definisane nadležnosti s jasnom podjelom odgovornosti svih organa i zaposlenih pojedinačno. Odlična komunikacija i međuljudski odnosi stvorili su ugodan poslovni ambijent za zaposlene i za studente.

Jaka organizacijska etika/kultura/vodjstvo, evidentirana preko visokog nivoa predanosti osoblja i studenata ciljevima Univerziteta/fakulteta.

Efikasno i transparentno upravljanje.

4. Stepeni studija i kvalifikacije

Razvijeni su svi nivoi studija od osnovnih do doktorskih na kojima se stiču kvalifikacije nivoa obrazovanja koje u većini čine novu obrazovnu ponudu u crnogorskom visokom obrazovanju, a intenzivno se širi i broj stručnih kvalifikacija koje nedostaju tržištu rada kroz organizaciju raznih vidova obuke i kurseva.

5. Struktura studijskog programa

Redovno, na osnovu povratne informacije koju dobijamo kroz kontrolu i evaluaciju nastave i ispita putem studentske ankete, kao i razmatranjem uspjehnosti izvođenja pojedinih predmeta na sjednicama naučno-nastavnih vijeća organizacionih jedinica Univerziteta mijenjamo, odnosno unapređujemo strukturu studijskih programa.

Mogućnosti organizovanja multidisciplinarnih studija.

Postoji razvijen ECTS sistem i dodatak diplomi.

6. Ocjenjivanje studenata

Ocjenjivanje studenata je transparento i standardizovano. Vrlo rijetko se dešavaju primjedbe studenata na procedure i način ispitivanja i ocjenjivanja. Studentima su bliska pravila postupka ocjenjivanja i vrednovanja rezultata njihovog rada i znanja.

7. Kontrola i vrednovanje nastave i ispita

Vrednovanje nastave i ispita vrši se kontinuirano. Anketiranje studenata koje uključuje razne aspekte izvođenja nastave i ispita, analizira se na naučno-nastavnim vijećima organizacionih jedinica, kao i Senatu Univerziteta. Unaprijeđen je sadržaj studentske ankete, uz učešće studenata u izradi anketnog listića, i dobijene su stručne instrukcije za obradu ankete, kako bi se stvorila što objektivnija slika o kvalitetu izvođenja nastave i realizaciji ispita.

8. Studenti

Skoro na svim studijskim programima u svakoj generaciji studenata postoji vodeće jezgro kvalitetnih studenata koji svojom aktivnošću doprinose ukupnom uspjehu i podizanju standarda znanja.

Postoji dobra komunikacija između nastavnika i studenata, spremnost nastavnika za rad u manjim grupama, kao i posvećenost nastavnog kadra zahtjevima studenata vrlo često i van radnog vremena.

Postojanje Studentske organizacije.

Studenti su uključeni u rad u svim organima fakulteta i Univerziteta, osjećaju pripadnost Univerzitetu i spremni su da samoinicijativno osmišljavaju i realizuju razne vrste vannastavnih aktivnosti, a vrlo često pokreću inicijative koje se tiču realizacije studijskih programa i rukovođenja i upravljanja ustanovom. Evidentan je visoki nivo studentskog participiranja u donošenju odluka o obrazovanju i oko univerzitetskih / fakultetskih prioriteta

Evidentna je briga o studentima na svim nivoima organizacije, a pomoć i posebna pažnja je posvećena za studente s invaliditetom.

9. Akademsko, stručno i administrativno osoblje

Univerzitet je značajno povećao broj stalno zaposlenog nastavnog osoblja, a istovremeno smanjio broj honorarno angažovanih i stvorio akademski kadar visokog nivoa kompetencija, stručno i operativno administrativno osoblje.

Određeni broj nastavnog osoblja angažovan je sa visokoškolskih ustanova iz regiona i EU (van UM).

Kvalitet akademskog, stručnog i administrativnog osoblja, te kvalitetan i mlad stalno zaposleni nastavnički i saradnički kadar.

10. Naučno istraživački, umjetnički i stručni rad

Prepoznatljivost Univerziteta kao aktera i nosioca aktivnosti realizacije značajnog broja Tempus projekata, kao i projekata na nacionalnom nivou.

Plodan naučno-istraživački rad potvrđen je objavljivanjem značajnog broja naučnih radova i učešćem na domaćim i međunarodnim konferencijama.

Rastuća istraživačka kultura koja obuhvata publikacije akademskog osoblja, eksterno financirani javni i partnerski projekti koje financira privreda, učešće u međunarodnim projektima, mogućnosti za studentski angažman u istraživanjima.

Mogućnosti za studente da prate i učestvuju u inovativnim / preduzetničkim projektima.

Fakultet vizuelnih umjetnosti se nametnuo društvenoj zajednici svojim radom i djelovanjem, što je stvorilo opredjeljenje države da se određen broj studenata ovog fakulteta finansira iz državnog budžeta.

11. Izdavačka djelatnost

Opredjeljenost da se osim udžbenika izdaju i druge publikacije nastavnog kadra i plansko obezbjeđenje sredstava za tu namjenu, uslovalo je značajan broj publikacija u izdanju Univerziteta.

12. Prostorni i materijalno- tehnički resursi

Objekti u kojima su smještene organizacione jedinice opremljene su savremenom opremom i modernim tehničkim uređajima. Prostor namijenjen studentima dovoljno je konforan.

Fakultet za turizam u Baru smješten je u novom objektu čija površina u potpunosti zadovoljava sve potrebe studenata, nastavnog kadra i administrativnog osoblja. Prostorni i materijalno-tehnički resursi dostižu evropske standarde.

Nastavni, tehnički i studijski uslovi, uključujući i biblioteku su razvijeni.

Iako Univerzitet nije smješten na jednom mjestu, nakon direktnog uvida u kvalitet, možemo zaključiti da postoje dobri prostorni, materijalni, IT resursi, laboratorije i biblioteke. Veseli činjenica da Univerzitet planira dodatna ulaganja u ovoj sferi na način da se planira izgradnja novih prostornih kapaciteta, proširenje postojećih, opremanje, itd.

13. Informisanje javnosti o radu

Univerzitet je orjentisan na redovno informisanje javnosti o svom radu putem svih vrsta medija, univerzitetskog sajta i sajtova organizacionih jedinica univerziteta, što je posebno značajno za studente jer se na web prezentacijama postavljaju obavještenja vezana za organizaciju nastave i rezultate ispita.

U raznim medijima, a posebno preko RTV Atlas studenti i nastavni kadar plasiraju sve željene informacije o dešavanjima na organizacionim jedinicama Univerziteta.

Svake godine Univerzitet posebnu pažnju posvećuje upisnoj kampanji i informisanju srednjoškolaca o studijskim programima koji se izučavaju na Univerzitetu koristeći razne vidove oglašavanja i predstavljanja (promocija studijskih programa na sajmovima obrazovanja, organizovane posjete maturantima svih srednjih škola u Crnoj Gori, izrada različitih vrsta publikacija u tu svrhu, organizacija raznih manifestacija na Univerzitetu poput Dana otvorenih vrata, Dana studenata, i dr.)

14. Saradnja i mobilnost

Univerzitet je nosilac međunarodnog projekta razmjene studenata, akademskog i administrativnog osoblja EUROWEB, što je značajna mogućnost da intenzivnije zaživi mobilnost nastavnog kadra i studenata.

Univerzitet je proširio saradnju sa značajnim brojem novih univerziteta a ranije uspostavljena saradnja je produbljena realizacijom niza zajedničkih aktivnosti.

Posebni ističemo uspostavljanje međunarodne saradnje sa univerzitetima iz Italije, Rusije, Grčke i Turske.

Saradnja sa kompanijama i stručnjacima je evidentna.

15. Informacioni sistem

Univerzitet je usavršio informacioni sistem u primjeni DLS-a , radu studentske službe i drugih administrativno-tehničkih servisa.

16. Finansiranje

Opredjeljenost države da finansira studente na studijskim programima od javnog interesa predstavlja značajnu finansijsku podršku. Sredstva su planirana za studente Fakulteta vizuelnih umjetnosti i Fakulteta za informacione tehnologije.

Osnivači Univerziteta, pojedine članice Atlas grupe su finansijski stabilne. U slučaju potrebe postoji mogućnost kreditnog zaduženja kod banaka iz Atlas grupe, od kojih je jedna osnivač Univerziteta.

Slabosti

Politika i procedure za obezbjeđenje kvaliteta

Opterećenost zaduženih za obezbjeđenje kvaliteta drugim obavezama, odnosno nepostojanje unutrašnje organizacione jedinice (kancelarija za kvalitet) koja bi se bavila isključivo kontrolom kvaliteta.

Organizacija i upravljanje

Dislociranost organizacionih jedinica predstavlja problem pri centralizovanom načinu odlučivanja i rukovođenja.

Stepeni studija i kvalifikacija

Osnovne studije Pravnog fakulteta traju tri godine, što nije dovoljno za savladavanje neophodnih znanja za sticanje kvalifikacije pravnika.

Ocjenjivanje studenata

Novе tehnologije donose i mogućnost korišćenja nedozvoljenih pomagala za vrijeme pismenog dijela ispita.

Kontrola i vrednovanje ispita i nastave

Studenti nisu u odgovarajućoj mjeri zainteresovani za ozbiljan pristup prilikom popunjavanja ankete.

Studenti

Zbog neograničavanja broja studenata koji se upisuju na državne studije prava i ekonomije na naše studijske programe iz ovih oblasti upisuju se srednjoškolaci nezavidnog uspjeha i znanja.

Nedovoljno uključivanje studenata, prije svega postdiplomaca, u naučno-istraživačke projekte.

Smanjen broj studenata.

Akademsko stručno i neakademsko osoblje

Opterećenost nastavnog osoblja prevelikim brojem predmeta, a administrativnog osoblja velikim brojem obaveza.

Naučno istraživački, umjetnički i stručni rad

Nedostatak finansijskih sredstava za veći stepen uključivanja u naučno-istraživački rad.

Izdavačka djelatnost

Nisu izdati udžbenici Univerziteta za niz nastavno-naučnih disciplina.

Prostorni i materijalno tehnički resursi

Nedostatak zgrade Univerziteta u kojoj bi bile smještene sve organizacione jedinice na kojima se izvodi nastava u Podgorici.

Saradnja i mobilnost

Nedovoljna zainteresovanost studenata za početne programe razmjene/mobilnosti.

Evidentan je problem zamjene u personalnom smislu u slučaju kada akademsko osoblje ostvaruje mobilnost.

Finansiranje

Finansiranje sa centralnog nivoa - Univerziteta povremeno se javlja kao prepreka za određene inicijative koje potiču sa organizacionih jedinica.

Izdvajanje značajnih novčanih sredstava za zakup prostora.

Kašnjenje sa uplatom školarina, kao i odustajanje od studija usljed nedostatka finansijskih sredstava.

Mogućnosti/Šanse u okruženju

Univerzitet sebe vidi, odnosno ima viziju da dostigne standarde elitnog univerziteta sa nevelikim brojem studenata i većom posvećenošću naučno-istraživačkom radu. U vezi sa time, kao prvo, potrebno je obezbijediti adekvatne prostorne kapacitete i materijalno-tehničke uslove za nesmetano obavljanje nastave i naučno-istraživačkog rada. Univerzitet bi upisivao najbolje đake sa obavezom polaganja kvalifikacionog ispita koji bi se organizovao na Univerzitetu. Mjerila za izbor u akademska i naučna zvanja bila bi postavljena mnogo zahtjevnije posebno u dijelu koji se odnosi na objavljivanje radova. Stvorio bi se povoljniji ambijent i uslovi za bavljenje naučno-istraživačkim radom, s namjerom da Univerzitet bude aktraktivan i za inostrane istraživače. Rad i napredovanje studenata pratiće se u kontinuitetu, od upisa, do završetka studija, kao i nakon toga, tokom čitave profesionalne karijere.

EU politike (poput npr. EU 2020 ciljeva, mobilnosti, itd.)

Socijalno-ekonomski razvoj Crne Gore i njeno buduće priključenje EU.

Korišćenje grantova za mobilnost studenata i nastavnog osoblja (npr. Fulbrajt, stipendije EU, itd)

Participiranje u najznačajnijim međunarodnim univerzitetskim asocijacijama, kao UNICA (Network of the Universities in the Capital cities of Europe - Mreža univerziteta glavnih gradova Evrope) i EUA (European University Association - Evropska asocijacija univerziteta), intenziviranje procesa regionalnog umrežavanja.

Upotreba IT inovacija i kreiranje spin-off-a.

Participacija u Mediteranskim programima i kreiranje akademskih i istraživačkih linkova sa institucijama visokog obrazovanja sa južno-mediteranskim ne-evropskim zemljama.

Organizacija ne-akademskih specijalističkih kurseva.

Organizovanje kratkotrajnih kurseva za obuku i prekvalifikaciju.

Usvajanje, na nivou Univerziteta, programa razvoja nastavnog i saradničkog kadra koristio bi kako postojećem tako i budućem univerzitetskom kadru, mogao bi ohrabriti postojeće i buduće postdiplomce da se opredijele za univerzitetsku karijeru.

Razvoj jasnih i objavljenih (i publiciranih) procesa upravljanja akademskim standardima. Ovo bi trebalo pozitivno da poveća povjerenje javnosti u nagrade Univerziteta ali i obezbijedi pouzdane smjernice za akademsko osoblje i studente.

Sistemska evaluacija prakse ocjenjivanja kako bi se uzeo u obzir potencijal usvajanja ishoda učenja, upotreba anonimnog ocjenjivanja, korišćenja moderiranja drugog nivoa ocjenjivanja i korišćenje eksterne evaluacije u skladu sa Evropskim standardima (European Standards) i Vodičem za obezbjeđenje kvaliteta u evropskom visokom obrazovanju (Guidelines on Quality Assurance in Higher Education) što daje mogućnost podizanja kvaliteta uz jačanje generičkih atributa UM (poznavanje stranih jezika, timski rad, motivisanost, preduzetnički duh,...)

Dalji razvoj univerzitetske istraživačke baze.

Razmotriti mogućnost saradnje sa srednjim školama u smislu organizovanja kurseva radi bolje pripreme studenata za studije.

Opasnosti/Prijetnje iz okruženja

Nemogućnost obezbjeđenja materijalnih sredstava za izgradnju vlastitog prostora u kojem bi bile smještene sve organizacione jedinice Univerziteta.

Prekomjerno oslanjanje nekih fakulteta na osoblje sa drugih univerziteta može razvodniti jaku organizacijsku etiku / kulturu univerziteta i može narušiti iskustvo studenata.

Slaba koordinacija između srednjeg i visokog obrazovanja u Crnoj Gori stvara izazove za pružaoce visokog obrazovanja (na primjer, tenzija između održavanja visokih standarda za akademska dostignuća i obezbjeđivanja stope prolaznosti u skladu sa ECTS preporukama)

POREĐENJE SA REZULTATIMA PRETHODNE PROVJERE KVALITETA RADA USTANOVE

1. Univerzitet se opredijelio za prihvatanje standarda za interno obezbjeđenje kvaliteta koje je propisao Savjet za visoko obrazovanje za postupak reakreditacije. Standardi su dopunjeni u kvalitativnom smislu na način što su postojeći standardi dopunjeni sa većim brojem indikatora. Proces anketiranja studenata unaprijeđen je na način što studenti dobijaju povratnu informaciju o rezultatima studentske ankete preko studentskih povejrenika i što se rezultati objavljuju javno, na oglasnoj tabli ili web stranici organizacione jedinice. Takođe, unaprijeđen je sadržaj anketnog listića na osnovu inicijativa koje je pokrenuo Studentski parlament.

Univerzitet Mediteran je u procesu organizovanja Alumni kluba. Prva faza realizacije zamišljena je kao osnivanje centra za razvoj karijere koji bi omogućio brzu i dostupnu razmjenu informacija među članovima, ali bi predstavljao i berzu poslova, savjeta i ideja koje će alumnisti moći da razmjenjuju. Predviđeno je da ovaj dio posla bude završen do kraja tekuće studijske godine.

2. Univerzitet je zadržao sve programe osnovnih studija, izuzimajući studijski program poslovnog italijanskog jezika, koji se ne realizuje od 2011/12, zbog nedovoljnog interesovanja studenata. Univerzitet je stvorio veću ponudu na specijalističkim i magistarskim studijama, a od studijske 2008/09 izvodi i studijski program doktorskih studija Menadžment u turizmu u Baru. Univerzitet je prvi u Crnoj Gori organizovao izvođenje studijskog programa dvogodišnjih magistarskih na engleskom jeziku. Studijski programi se brižljivo koncipiraju, imajući na umu potrebe tržišta rada i ne dupliraju se sa postojećim programima na Univerzitetu Crne Gore. Struktura i sadržina studijskih programa mijenjala se tokom realizacije do dozvoljenih 30 ECTS/CSPK, što dokazuje da Univerzitet kontinuirano vodi računa o unapređivanju svojih studijskih programa. Naučno-istraživački rad je intenziviran i sve organizacione jedinice univerziteta dobile su licencu od strane nadležnog državnog organa za bavljenje naučno-istraživačkim radom. Mobilnost nastavnog kadra i studenata se poboljšala u odnosu na prethodni reakreditacioni period, s tim što je od studenata očekivano znatnije uključivanje u programe razmjene koje im je Univerzitet omogućio.
3. Značajno je povećan broj zaposlenih u stalnom radnom odnosu sa akademskim zvanjem, a ostale kategorije zaposlenih su u broju koji je približan broju iz prethodne reakreditacije. Rektorski kolegijum u užem i rektorski kolegijum u proširenom sastavu su i normativno prepoznati, obzirom da su se pokazali kao dobar način odlučivanja i pomoći pri rukovođenju.
4. Univerzitet je spreman da se prilagođava politici i da primjenjuje normativna akta koja donose ministarstva nadležna za poslove obrazovanja i nauke, i u tom smislu predstavlja avangardu u razvoju nacionalnog kvalifikacionog okvira, poštovanju upisne politike i uvođenju studijskih programa.
5. Univerzitet je povećao bibliotečki fond i pretplaćen je na EBSCO platformu stručnih i naučnih časopisa i knjiga.
6. Univerzitet kroz Tempus projekat SINC@HE radi na unapređenju uslova za studiranje i uključivanje lica sa posebnim potrebama na programe koji se realizuju na Univerzitetu. Osim toga, kao društveno odgovoran subjekat iz godine u godinu povećava broj kategorija studenata koji mogu biti oslobođeni od plaćanja školarine.
7. Univerzitet je uveo praćenje napredovanja saradničkog kadra i jedini u Crnoj Gori ima dvije kategorije zaposlenih u nastavi koji ne posjeduju akademsko zvanje: saradnike u nastavi i asistente. U tom smislu, procedure za napredovanje osmišljene su tako da stimulišu mlađi nastavni kadar na

stručno usavršavanje i napredovanje, jer se u zvanju saradnika u nastavi može biti godinu dana, najviše dvije, nakon čega se mora napredovati u zvanje asistenta, što podrazumijeva dostizanje određenih standarda (upisane doktorske studije).

8. Univerzitet je u periodu važeće reakreditacije znatno povećao svoj angažman na realizaciji naučno-istraživačkih projekata, bilo kao nosilac bilo kao partner na projektu.
9. Univerzitet još uvijek nije obezbijedio sopstveni prostor za studijske programe koji se izvode u Podgorici, mada trenutno posluje u bolje opremljenom prostoru i na boljim lokacijama.
10. Univerzitet je značajno unaprijedio informacioni sistem.
11. Univerzitet, kao i u prethodnom periodu, redovno informiše javnost o svojim aktivnostima i postignućima.
12. Iako smo svjesni potrebe za većim ulaganjima u naučno-istraživački rad, Univerzitet nije u prilici da opredjeljuje značajnija finansijska sredstva za tu namjenu, već se apliciranjem kod raznih fondova i Ministarstva nauke obavlja ova djelatnost. Univerzitet obezbjeđuje sredstva za sufinansiranje magistarskih i doktorskih studija zaposlenog osoblja, kao i za učešće na domaćim i međunarodnim stručnim i naučnim skupovima. Univerzitet organizuje obuke i realizuje značajan niz komercijalnih projekata sa ciljem da se na taj način obezbijede sredstva koja bi unaprijedila naučno-istraživačku djelatnost, i u tom smislu 50% vrijednosti projekata se opredjeljuje za unapređenje materijalne osnove i naučno-istraživačku djelatnost.

IV DIO IZVJEŠTAJA O SPOLJAŠNOJ EVALUACIJI U POSTUPKU REAKREDITACIJE UNIVERZITETA MEDITERAN U PODGORICI

PREPORUKE KOMISIJE ZA REAKREDITACIJU

1. Univerzitetu Mediteran u Podgorici snažno savjetujemo da više dužne pažnje posvete sistematskom pristupu kvalitetu u visokom obrazovanju kroz ured/kancelariju/ tijelo za kvaliteta.
2. Komisija smatra potrebnim pronaći sistematsko rješenje za relativno slabu prosječnu prolaznost na pojedinim studijskim programima.
3. U uslovima i kontekstu u kojima Univerzitet Mediteran radi i djeluje smatramo potrebnim da pokrene aktivnosti i uloži napore za bolju promociju studijskih programakako bi se povećao broj studenata koji se upisuje na studijske programe koje UM nudi. Informisanost i zainteresovanost budućih studenata se može postići na razne načine, kao npr. dobrim promocijskim predavanjima u srednjim školama, dobrom promocijom na sajmovima visokog obrazovanja i slično.
4. Kako je mobilnost studenata na niskom nivou nepochodno je sprovoditi aktivnosti na promovisanju programa mobilnosti i davanju podrške studentima. S obzirom da Univerzitet ima Pravilnik o mobilnosti aktivnosti u tom smislu imaju i legalnu institucionalnu podršku.
5. Intenzivirati već postojeću praksu upućivanja studenata na praktičnu nastavu uz pružanje odgovarajuće podrške za zapošljavanje nakon završenih studija. Ovaj vid aktivnosti studenata je potrebno adekvatno pratiti i evaluirati.
6. Pored povratnih informacija od studenata, koji se sada navodi kao osnova za korekcije i unapređenje kvaliteta, potrebno je obezbjediti i sistematične povratne informacije od okoline i poslovnih subjekata, kao i od nastavnika i sistem usklađivanje tih predloga unutar nastavnika grupe predmeta.
7. Određeni nastavni planovi, koje primaju studenti na početku godine (prilog svih planova – info liste – je u dokumentaciji) dobro su razrađeni, sa dosta tačnim informacijama o radu i obavezama na svakom satu, a drugi su manje. Fakulteti bi mogli razmisliti, da na svim programima i nivoima studija uvede tu dobru praksu u informiranju studenata, koju djelimično već provodi.
8. Povećana aktivnost fakulteta u suradnji sa poslovnim subjektima je ojačala prilike za studentski rad i provjeru njihovih kompetencija. U tom kontekstu razni oblici ankete ili druge suradnje sa poduzećima u vezi potrebnih i željenih kompetencija budućih diplomanata i stvarnog znanja studenata na praksi, dovela bi do jačeg povezivanja sa okolinom i bolje perspektive za zapošljavanje diplomanata. Alumni klub se može posmatrati kao prilika sa velikim potencijalom za provjeru kompetencija diplomanata, pa i za praksu za studente i za zapošljavanje mlađih kolega.
9. Broj vlastitog akademskog osoblja od prošle akreditacije se poboljšao, mnogo se ulaže u razvoj vlastitih kadrova. Ali očito akademski radnici su i jako opterećeni raznim poslovima (i zbog samog fleksibilnog i intenzivnog sistema rada sa studentima, brze komunikacije i reakcije do studenata, zbog rada sa DLS, a neki imaju više odgovornih funkcija odjednom i sl.), pa nisu u mogućnosti raditi i na razvoju i implementaciji novih programa ili na naučnoistraživačkom radu.

10. Naučnoistraživački rad na fakultetima trebao bi biti aktivniji, da se studentima omogući rad u tim projektima, pa i priliku za objave u raznim časopisima i na konferencijama. Sa naučnoistraživačkim radom većine akademskog osoblja poboljšale bi se i mogućnosti za inoviranje planova pojedinih predmeta na diplomskim studijama.
11. Univerzitet/fakulteti bi trebali pojačati aktivnu uključenost studenata, preko studentskih predstavnika i pojedinačno, u sistem odlučivanja i upravljanja i u kreiranje nastave. Pored veoma dobrog i brzog prosjeđivanja svih relevantnih informacija od uprave i nastavnika prema studentima (vertikalni model) i dobre komunikacije između studenata i nastavnika (horizontalni model) aktivnije uključivanje studentskih predstavnika u sve procese po mrežnom modelu značajno bi obogatilo već postojeću dobru praksu komunikacije i intenzivnije organski uključilo studente u sve procese rada na Univerzitetu/fakultetima.
12. Univerzitet Mediteran ima kapacitete, znanje i iskustvo, uz kvalitetnu analizu i istraživanje tržišta, da proširi postojeću ponudu studijskih programa.
13. Revizija sadržaja postojećih studijskih program i konstantno unapređenje kojem svi studijski programi teže, treba se obavljati sistematski, periodično i uz aktivno učešće svih sudionika u sistemu visokog obrazovanja.
14. Pad broja studenata jeste problem sa kojim se UM treba uhvatiti u koštac. Potrebno je utvrditi i ojačati sistematski pristup tzv. atrakciji studenata na studijske programe na UM.
15. Potrebno je izvršiti reviziju i analizu prolaznosti, na osnovu koje će biti vidljivo da li je potrebno mijenjati šta u strukturi i organizaciji studijskih programa.
16. Iako su znatno poboljšani fizički resursi od perioda prethodne reakreditacije, smatamo potrebnim realizirati plan izgradnje objekta u Podgorici, sa namjenom i na način kako je predstavljeno Komisiji za akreditaciju.
17. Smanjiti opterećenje nastavnog i administrativnog osoblja koristeći mehanizme mobilnosti, ali i redefiniranjem radnog opterećenja osoblja.

Akreditacioni stav Komisije - mišljenje i preporuke

Nakon uvida i analize dokumenata dostavljenih uz Zahtjev za reakreditaciju ustanove i studijskih programa, Univerziteta Mediteran, posjete i neposrednog uvida u prostorne kapacitete radne uslove, Komisija

PREDLAŽE

Savjetu za visoko obrazovanje Crne Gore da prihvati zahtjev za reakreditaciju osnovnih studijskih programa, Univerziteta Mediteran, kao i postdiplomskih studijskih programa ovog Univerziteta, koji su bili predmet reakreditacije.

Komisija predlaže Savjetu za visoko obrazovanje Crne Gore da prihvati zahtjev za reakreditaciju sljedećih studijskih programa Univerziteta Mediteran:

A. OSNOVNE STUDIJE:

- Turistički i hotelijerski menadžment
- Finansijski menadžment
- Marketing
- Informacione tehnologije
- Dizajn vizuelnih komunikacija
- Audiovizuelna produkcija
- Privrednopravni
- Pravosudni
- Poslovni engleski jezik

B. POSTDIPLOMSKE SPECIJALISTIČKE STUDIJE:

- Menadžment u turizmu
- Menadžment u hotelijerstvu
- Finansijski menadžment
- Marketing menadžment
- Informacione tehnologije
- Dizajn vizuelnih komunikacija
- Audiovizuelna produkcija
- Privrednopravni
- Pravosudni - krivičnopravni
- Poslovni engleski jezik
- Poslovni italijanski jezik
- Engleski jezik i književnost nastavničkog smjera

C. POSTDIPLOMSKE MAGISTARSKE STUDIJE:

- Menadžment u turizmu
- Menadžment u hotelijerstvu
- Finansijski menadžment

- **Marketing menadžment**
- **Informacione tehnologije (1. godina)**
- **Informacione tehnologije (2. godine)**
- **Dizajn vizuelnih komunikacija**
- **Audiovizuelna produkcija**
- **Privrednopravni**
- **Pravosudni –krivično pravni**
- **Pravnopolitički**

D. DOKTORSKE STUDIJE:

- **Menadžment u turizmu**

Tokom donošenja našeg prijedloga pažljivo smo proučili zakonsku regulativu, dostavljenu dokumentaciju, SWOT analizu, izvještaj prethodne Komisije tokom akreditacije i analizirali svaki standard i indikator pojedinačno, imajući u vidu stanje i potrebe visokog obrazovanja u Crnoj Gori i u regionu, te značaj ovih studijskih programa za Crnu Goru.

Univerzitet Mediteran je sa domaćim i honorarno angažovanim kadrom iz zemalja regiona i inostranstva, osigurao kvalitet izvođenja nastave na fakultetima.

Studijski programi koncipirani su u skladu sa savremenim tendencijama kada je visoko obrazovanje u pitanju, usklađeni sa profesionalnim potrebama i usvojenim standardima i kriterijumima, a obezbijeđeni su i kadrovski i materijalni resursi neophodni za njihovu uspješnu realizaciju.

Postojanje ovakvih studijskih programa, koji se na Univerzitetu realizuju na visoko kvalitetan način, doprinosi povećanju konkurentnosti u visokoobrazovnom sistemu Crne Gore, što dovodi do većeg kvaliteta obrazovanja u ovim naučnim oblastima, a samim tim i do veće i kvalitetnije konkurencije na tržištu rada.

Zbog svega navedenog, mislimo da ovoj ustanovi treba omogućiti da u predstojećem periodu realizuje programe koji idu u prilog daljem povećanju kvaliteta i izgradnji sistema u pravcu konkurentnosti na međunarodnom nivou.

Ujedno, tokom narednog procesa reakreditacije, Savjet za visoko obrazovanje, odnosno Komisija koja bude zadužena za taj proces, treba da vode računa o tome koliko su preporuke date u ovom izvještaju realizovane u praksi.

Preporuke za dalje unapređenje rada i nastave date su u okviru svakog od 16 standarda evaluacije, za svaki od studijskih programa koji je predmet reakreditacije.

Komisija za reakreditaciju Univerziteta Mediteran:

prof. dr Fuad Ćatović, profesor emeritus
Univerzitet "Džemal Bijedić" u Mostaru, Mostar, Bosna i Hercegovina

---

prof. dr Darko Lukić,
Akademija dramskih umjetnosti u Zagrebu, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Republika Hrvatska

---

Prof. Dr. Marijana Merkač-Skok,
Fakultet za komercijalne i poslovne nauke u Celju, Celje, Republika Slovenija

---

Catherine Owen, profesor
Durham University, Škotska

Mubera Kurpejović,
Ministarstvo prosvjete, Crna Gora
